

Zakład Aktywności Zawodowej

Zakład Usług Pralniczych
w Wodzisławiu Śląskim

**Sprawozdanie z działalności
Zakładu Aktywności Zawodowej
Zakładu Usług Pralniczych
w Wodzisławiu Śląskim
za 2023 r.**

Spis treści:

I.	Wstęp.....	3
II.	Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu	5
III.	Historia Zakładu.....	6
IV.	Przedmiot działalności	9
V.	Zatrudnienie.....	16
VI.	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.....	19
VII.	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.....	21
VIII.	Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna	37
IX.	Działalność marketingowa	44
X.	Przychody ZAZ	45
XI.	Zakładowy Fundusz Aktywności	48
	Podsumowanie.....	49

I. Wstęp

Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim od czasu powstania w 2008 r. zatrudnia osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych odniósł niewątpliwy sukces. W ciągu ponad 15 lat zdobył poważny udział w rynku, posiada zespół wyszkolony, doświadczony i zgrany. Do niewątpliwych atutów należy dodać aspekt społeczny – zatrudnienie 34 osób niepełnosprawnych (na dzień 31.12.2024 r.), które w przeszłości pozostawały bez pracy i były zagrożone społeczną marginalizacją. Warto zwrócić uwagę na dobrą strategię marketingową i jakość usług pralniczych, dzięki którym pozyskujemy ważnych i stabilnych kontrahentów.

Celem Zakładu jest tworzenie warunków do kształtowania i rozwoju człowieka jako jednostki stanowiącej duchową, psychologiczną i intelektualną całość, funkcjonującą w określonych warunkach społecznych, poprzez: rehabilitację zdrowotną i społeczną, edukację, pracę, inicjowanie aktywności zawodowej, w tym przedsiębiorczości, wsparcie, pomoc wzajemną. Integracja środowisk lokalnych wokół skutecznego rozwiązywania problemów społecznych. Inicjowanie i wdrażanie programów służących rozwojowi przedsiębiorczości.

Mimo podejmowania od wielu już lat różnych działań na rzecz wyrównywania szans zatrudnienia, satysfakcjonujące rozwiązanie tego problemu wciąż wydaje się być dość odległe. Powinno być to działanie priorytetowe ze względu na szczególną wartość jaką stanowi praca zawodowa w życiu osób niepełnosprawnych. Celowo i stopniowo dobrana oraz systematycznie prowadzona praca może stanowić jedną z metod leczenia. To swoisty czynnik terapeutyczny, mobilizujący ogólnoustrojowe cechy osoby niepełnosprawnej, przyspieszający tym samym procesy regeneracyjne organizmu.

Dla osoby niepełnosprawnej praca zawodowa jest nie tylko sposobem zdobywania środków finansowych dzięki którym może uniezależnić się od pomocy rodziny i państwa oraz uzyskać poczucie samodzielności, ale stanowi wyjątkowo ważny wymiar życia, wpływający na sposób, w jaki człowiek postrzega samego siebie. Dzięki działaniu w ramach pracy w konkretnym środowisku ludzkim jednostka ma

możliwość weryfikacji swoich umiejętności zawodowych oraz zdolności interpersonalnych.

To sprawia, że aktywność zawodową można postrzegać jako istotny element rozwoju osobistego jednostki, jako środek kształtowania poczucia tożsamości, źródło oceny własnych umiejętności oraz ważny element obrazu własnego siebie.

Przy odpowiednim wsparciu państwa, społeczeństwa, zwłaszcza środowisk lokalnych i rodziny niepełnosprawność nie musi powodować zmniejszenia szans na rynku pracy. Może stać się szansą na w pełni satysfakcjonujące i wartościowe życie zawodowe.

II.Podstawy prawne funkcjonowania Zakładu

Zakład Aktywności Zawodowej funkcjonuje w oparciu o następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie Zakładów Aktywności Zawodowej (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1934 ze zm.);
- Uchwała Nr XXVI/328/2008 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 30 października 2008 roku, w sprawie: utworzenia Zakładu Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim;
- Uchwała Nr LII/560/2010 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 21 października 2010 roku, w sprawie: przekształcenia powiatowej jednostki budżetowej Zakładu Aktywności Zawodowej Zakładu Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim w powiatowy zakład budżetowy - Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim ul. Wałowa 30;

III. Historia Zakładu

Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych został utworzony na mocy Uchwały Rady Powiatu Wodzisławskiego Nr XXVI/328/2008 z dnia 30.10.2008 roku, w celu zapewnienia niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu wodzisławskiego prawidłowej rehabilitacji społecznej oraz zawodowej. Status Zakładu Aktywności Zawodowej, Zakład Usług Pralniczych otrzymał od Wojewody Śląskiego 18.12.2008 roku. Łączny koszt utworzenia Zakładu to 2 200 000,00 zł. z czego, 1 650 000,00 zł. Powiat pozyskał ze środków Urzędu Marszałkowskiego, a 550 000,00 zł. to środki własne Powiatu. Prace adaptacyjne objęły przystosowanie pomieszczeń do potrzeb profesjonalnej pralni wraz z likwidacją barier architektonicznych i technicznych w celu przystosowania budynku do pracy dla osób niepełnosprawnych. Zakład został również wyposażony w profesjonalne urządzenia pralnicze, magiel, suszarki oraz stół prasowalniczy z wytwornicą pary. Dla zapewnienia odpowiedniej rehabilitacji zdrowotnej niepełnosprawnym pracownikom Zakładu zakupiono odpowiedni sprzęt rehabilitacyjny.

Zakład mieści się w budynku starego szpitala przy ulicy Wałowej 30. Został utworzony jako jednostka budżetowa, jednak w wyniku zmiany przepisów prawa Rada Powiatu Wodzisławskiego uchwałą Nr LII/560/2010 z dnia 21 października 2010 roku przekształciła Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych z dniem 31.12.2010 roku w powiatowy zakład budżetowy.

W pierwszych latach działalności Zakład zatrudniał 15 osób niepełnosprawnych, w 2011 roku zatrudnienie wzrosło o 5 kolejnych osób niepełnosprawnych. W maju 2013 roku zostało utworzonych 10 nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, a w listopadzie zatrudnienie znalazły kolejne 3 osoby. Tym samym od utworzenia Zakładu zatrudnienie osób niepełnosprawnych wzrosło o ponad 100%. Na dzień 31.12.2022 roku ZAZ zatrudniał 33 osoby z niepełnosprawnością.

W 2012 roku władze powiatu podjęły plan o rozbudowie Zakładu.

W lipcu 2013 roku na wniosek Powiatu Wodzisławskiego, władze województwa śląskiego podjęły decyzję o przyjęciu do realizacji wniosku o rozbudowę Zakładu.

Dzięki czemu Zarząd Województwa Śląskiego przekazał połowę potrzebnych środków na inwestycję, tj. 370 000,00 zł, drugą połowę wyasygnował Powiat Wodzisławski, Dyrektor ZAZ na wyposażenie rozbudowanej części pralni pozyskał z Powiatowego Urzędu Pracy 150 000,00 zł, a 49 000,00 zł, wygospodarował ze środków własnych. Dzięki środkom pozyskanym przez władze powiatu wodzisławskiego w połowie 2013 roku rozpoczęto rozbudowę Zakładu Aktywności Zawodowej Zakładu Usług Pralniczych, która zakończyła się w listopadzie 2013 r. W marcu 2014 r. odbyło się uroczyste otwarcie nowoczesnej pralni Lagoon. W 2015 roku Zakład rozpoczął starania o wygospodarowanie dodatkowego pomieszczenia w celu składowania brudnego i czystego prania. Dzięki pozyskanym środkom z Powiatu Wodzisławskiego oraz wygospodarowaniu środków własnych z Zakładowego Fundusz Aktywności, jako poprawa warunków pracy osób niepełnosprawnych, w kwietniu 2016 r. została zakończona inwestycja zakupu kontenera, który służy do magazynowania prania brudnego i czystego. W 2017 r. Zakład w celu polepszenia warunków pracy osób niepełnosprawnych zakupił klimatyzatory na części technicznej pralni. W listopadzie 2017 r. Zakład zakupił nowy samochód marki Opel Vivaro 9-cio osobowy do przewozu osób niepełnosprawnych. Na zakup otrzymano dotację celową z Powiatu Wodzisławskiego 20 000,00 zł, z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 79 000,00 zł, a 45 480,00 zł. Zakład Aktywności Zawodowej pokrył ze środków własnych. Ponadto w 2019 r. Zakład pozyskał z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w ramach środków PFRON 559 125,46 zł. na zakup samochodu dostawczego oraz nowych urządzeń pralniczych tj.: magła, dwóch pralnic wirówek oraz stołu do prasowania. Powiat Wodzisławski wsparł powyższą inwestycję dotacją celową w kwocie 18 225,00 zł. a ponad 42.000,00 zł. zostało pokryte ze środków własnych Zakładu. Z powodu wyeksploatowania suszarek, w grudniu 2020 r. zostały zakupione nowe – dwie suszarki o wartości 98 400,00 zł, których całkowity koszt pokrył Zakład. Nowoczesne urządzenia posiadają odzysk ciepłego powietrza, który pozwala zmniejszyć zużycie energii. W 2022 roku zostały zakupione i zainstalowane klimatyzatory chłodnicze do pomieszczeń biurowych oraz pralni.

W 2023 r. miarę możliwości staraliśmy się optymalizować koszty działalności. W kwietniu zamontowaliśmy pompę ciepła, która pozwoli nam ograniczyć zużycie energii elektrycznej do podgrzewania wody w pralniach. Ponadto dodatkowe środki

PFRON wg algorytmu przeznaczyliśmy na wymianę wysłużonych urządzeń pralniczych na nowe, zasilane instalacją fotowoltaiczną. W ramach pozyskanych dodatkowych środków z PFRON wymieniliśmy stację uzdatniania wody, które uległa awarii. W budynku, w którym znajduje się pralnia wodna obsługująca klientów instytucjonalnych doszło do dużego zawilgocenia ścian, spowodowanego podciąganiem kapilarnym wilgoci z gruntu . Aby temu zapobiec wykonaliśmy iniekcję krystaliczną, która tworzy przepone w zawilgoconym pomieszczeniu. W drugim budynku gdzie funkcjonuje pralnia obsługująca klientów indywidualnych oraz powierzchnie biurowe przeciekał dach. Wykonaliśmy remont dachu w budynku administracyjno - usługowej oraz zalanych pomieszczeń. Tym samym przygotowując dach do montażu instalacji fotowoltaicznej. W grudniu 2023 r. została zamontowana instalacja fotowoltaiczna o mocy 15,84 kW i napięciu przyłączenia do 1 kV.

IV. Przedmiot działalności

Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Praniczych znajduje się w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Wałowej 30, w odremontowanych budynkach, w których kiedyś znajdował się szpital. Na terenie Zakładu funkcjonują dwie pralnie - wodna, posiadająca barierę higieniczną oraz Lagoon. Zostały wybudowane zgodnie z przepisami i spełniają wszelkie wymogi. Specjalizujemy się w wykonywaniu kompleksowych świadczeń w zakresie prania. Całość usługi oparte jest na praniu wodnym, suszeniu, krochmaleniu, maglowaniu, prasowaniu, pakowaniu w worki ochronne oraz transporcie dobierane według asortymentu oraz oczekiwań klienta. Odbieramy zamówienie od klienta oraz odwozimy po zakończonej usłudze. Nasze samochody zachowują wszelkie standardy. Oferujemy wysoką jakość wykonywanych usług, z zachowaniem uzgodnionego terminu dostawy.

Dbamy szczególnie o zadowolenie kontrahenta oraz nawiązanie długotrwałej współpracy. Cechuje nas profesjonalizm, a czyste i zdezynfekowane pranie, to nasz znak rozpoznawczy. Gwarantujemy atrakcyjną, niską cenę oraz zapewniamy wysoką jakość wykonywanych usług. Funkcjonujemy na terenie całego województwa śląskiego. Naszym głównym celem nie jest jednak nastawienie na zysk, a aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

Pralnia Lagoon, to ekologiczna pralnia, czyszcząca metodą wet-cleaning, dająca gwarancję 100% czystości i świeżości. Realizujemy w niej usługi indywidualne (daje możliwość czyszczenia garniturów, płaszczy, koszul, garsonek itp.). System wet – cleaning to pranie na mokro z niskim zużyciem wody, delikatnymi ruchami bębna, dzięki czemu odzież się nie niszczy i zastępuje ekologiczny system prania w agregatach chemicznych.

Zdjęcie 1. Praca w pralni (prasowanie).

Pralnia wodna natomiast jest specjalnie dostosowana do prania asortymentu z hoteli, restauracji, a nawet szpitali. Podzielona na część czystą i brudną, które się nie łączą. Po stronie brudnej następuje załadunek do pralnic przelotowych, w których automatycznie wszystko jest dezynfekowane, a następnie osobnym otworem pranie wyciągane jest po stronie czystej.

Pracujemy z wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu oraz maszyn, spełniających wszelkie wymogi. Programy pralnicze są każdorazowo ustawiane przez technologa prania i dostosowywane specjalnie do indywidualnego

asortymentu. Ta procedura pozwala zachować najwyższe standardy bezpieczeństwa. Wszelkie środki piorące są wysokiej jakości oraz posiadają certyfikowane atesty, co powoduje zmniejszenie ryzyka zniszczeń. Raz w miesiącu losowo wykonujemy wymazy jakości prania.

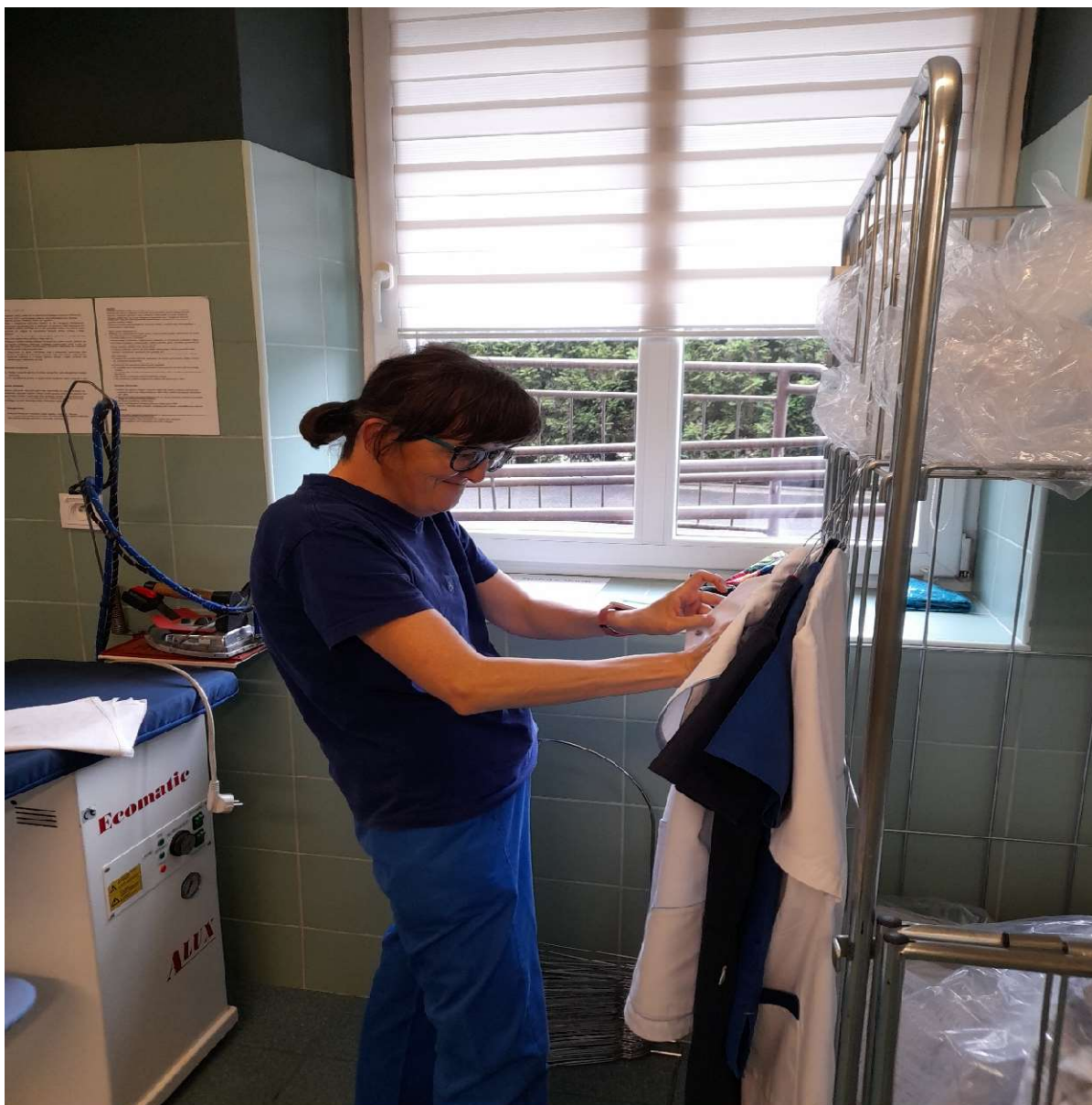
Urządzenia pralnicze wykorzystywane w zakładzie, to profesjonalne, nowoczesne, łatwe w obsłudze sprzęty, które są wymieniane na bieżąco. Automatyczny dozownik prania zapewnia brak bezpośredniego kontaktu ze środkami piorącymi, a jednocześnie gwarantuje dobór odpowiedniej ilości płynów na każdy kilogram prania. Również przy każdym z urządzeń jest czytelna instrukcja obsługi oraz system hasel przypominający o tym, o czym pracownicy najczęściej zapominają. Dla odciążenia pracowników, aby nie musieli dźwigać prania, zarówno wewnątrz zakładu, jak i do samochodu, pranie przewożone jest na wózkach.

Zdjęcie 2. Praca w pralni (maglowanie).

Zdjęcie 3. Praca w pralni (składanie czystego prania).

Zdjęcie 4. Praca w pralni (po prasowaniu odzież jest starannie zawieszana na wieszakach, aby nie uległa zagnieceniu).

Zdjęcie 5. Praca w pralni (składanie prania).

Zdjęcie 6. Praca w pralni (pakowanie czystego prania w folie ochronną).

Zakład Pralniczy funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:00 do 19:00. Osoby niepełnosprawne pracują w systemie trzymianowym. Grafik został ustalony tak, żeby w pełni wykorzystać maglownicę, której wydajność jest ograniczona.

V. Zatrudnienie

Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim na koniec 2023 roku zatrudniał trzydziestu czterech pracowników niepełnosprawnych – osiemnastu ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz szesnastu ze stopniem umiarkowanym. Kadra obsługowo – rehabilitacyjna Zakładu na koniec 2023 roku liczyła ogółem jedenaście osób zatrudnionych w wymiarze pełnego oraz jednej osoby na 0,2 etatu.

W celu zapewnienia opieki medycznej niepełnosprawnym pracownikom, Zakład zatrudnia pięć dyplomowanych pielęgniarek, które zapewniają doraźną opiekę, a także posiadamy podpisaną umowę z Centrum Medycznym NOVUM-MED, dzięki której pracownicy niepełnosprawni ZAZ według zgłaszanych potrzeb mogą korzystać z usług odpowiedniego lekarza specjalisty. Zakład zatrudnia, także psychologa co daje możliwość skorzystania z konsultacji psychologicznych.

Szczegółowe zatrudnienie osób niepełnosprawnych na dzień 31.12.2023 r. w ZAZ ZUP przedstawia poniższa tabela:

Symbol	Rodzaj niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności		SUMA
		Znaczny	Umiarkowany	
01-U	Upośledzenie umysłowe	4 os.	3 os.	7 os.
02-P	Choroba psychiczna	7 os.	12 os.	19 os.
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	1 os.	0 os.	1 os.
04-O	Choroby narządu wzroku	0 os.	0 os.	0 os.
05-R	Choroby narządu ruchu	2 os.	0 os.	2 os.
06-E	Epilepsja	0 os.	0 os.	0 os.
07-S	Choroby układu oddechowego i krążenia	0 os.	0 os.	0 os.

208-T	Choroby układu pokarmowego	0 os.	0 os.	0 os.
09-M	Choroby układu moczowo-płciowego	1 os.	0 os.	1 os.
10-N	Choroby neurologiczne	2 os.	0 os.	2 os.
11-I	Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,	1 os.	1 os.	2 os.
	Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności bez podanego rodzaju niepełnosprawności	0 os.	0 os.	0 os.
SUMA		18 os.	16 os.	34 os.

Tabela 1. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych według rodzaju niepełnosprawności.

Praca zalicza się do czynników, które stwarzają możliwość powrotu do pełnej lub częściowej sprawności. Aktywność zawodowa stwarza warunki do poprawy ogólnej sprawności ruchowej, wzmacnia obraz swojej osoby. Rehabilitacja może być bardziej efektywna, gdy osoba jest czynna zawodowo. Praca przeciwdziała izolacji społecznej i wykluczeniu społecznemu. Podczas pracy osoba z niepełnosprawnościami uroczamia swoje umiejętności, sprawności i kształtuje pewne nawyki, zwiększając w ten sposób odporność na sytuacje trudne, wynikłe z procesu pracy, oraz łagodząc lęk przed nowymi zadaniami. Uczy się własnych reakcji, radzenia sobie ze słabościami. Mówi się coraz częściej o tym, że aktywność zawodowa może w pewnym zakresie kompensować osobie niepełnosprawnej ograniczenia wynikające z niepełnosprawności, a tym samym poprawić jakość jej życia. Dla osób z niepełnosprawnościami praca to dodatkowa szansa na odnalezienie nowego sposobu na życie. Sposobu na walkę ze stereotypami, szansa na pełnowartościowe życie, poza wszelkimi podziałami stworzenie nowego, lepszego wizerunku własnej osoby oraz szansa na budowanie wiary we własne możliwości.

Osoby niepełnosprawne dzięki pracy w Zakładzie Aktywności Zawodowej poprawiają również swoją sprawność fizyczną, a co za tym idzie, ich sprawność ruchowa i koordynacyjna zwiększa się. Budują mocniejszy obraz samego siebie,

co w konsekwencji pozwala na stabilizację psychiczną. Dzięki pracy mogą czuć się wartościowi. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych przynosi oczekiwane rezultaty i poprawia efektywność pracy, gdy współpraca przebiega miło i w przyjaznej atmosferze. Ważnym czynnikiem jest nastawienie osób niepełnosprawnych oraz chęć pracy.

Pracownicy z niepełnosprawnościami z ZAZ-u zatrudnieni są na stanowiskach: pracz, prasowacz, maglarz, sprzątac. Zatrudnienie w Zakładzie jest dla wielu z nich jedyną szansą na podjęcie pracy, rehabilitację zawodową, a przede wszystkim próbę usamodzielnienia się. ZAZ to często jedyna szansa dla tych osób na normalne życie. Praca w Zakładzie daje im po okresie rehabilitacji i przygotowań możliwość lepszego funkcjonowania na otwartym rynku pracy oraz szansę na samodzielne życie w społeczeństwie.

VI. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

Doświadczenie niepełnosprawności nieuchronnie wiąże się z dramatycznymi przeżyciami i zmaganiem, połączonymi z istniejącym uszkodzeniem i niepełną sprawnością organizmu. Pogodzenie się z nieodwracalnością istniejącego stanu rzeczy i nabranie przekonania, że utracone wartości można zastąpić innymi, jest warunkiem wejścia osoby niepełnosprawnej na drogę rozwoju. Akceptacja tych dyspozycji i możliwości, które pozostały mimo uszkodzenia, jest podstawą adaptacji życiowej. Najpełniejsze warunki rozwoju osoby niepełnosprawnej stwarza jej aktywne uczestnictwo we własnej rehabilitacji, rozumianej jako proces złożony z powiązanych ze sobą i wzajemnie od siebie zależnych ogniw.

Zakład Aktywności Zawodowej poprzez rehabilitację zawodową ma na celu uświadomienia osobie niepełnosprawnej, że jest pełnowartościowym człowiekiem, który pomimo swojej niepełnosprawności może wiele osiągnąć. Zakład uczy pracowników bezpiecznego i odpowiedniego użytkowania urządzeń, dokładnego wykonywania czynności, szybkiego wykonywania zadań, koncentrowania się na zadaniu, samodzielnego planowania oraz przestrzegania dyscypliny pracy, trwałego zapamiętywania. Dzięki takiemu przygotowaniu osoby niepełnosprawne czują się potrzebne, czują zadowolenie z wykonanej pracy, są zmotywowani, lepiej wykonują swoje obowiązki. Zakład stara się uzmysłowić pracownikom przydatność ich pracy, podnosić samoocenę oraz poczucie własnej wartości. Osoby niepełnosprawne traktują naturalnie pracę, jako sposób zdobycia środków finansowych. Ponadto dla wielu osób zatrudnienie w ZAZ-ie jest jedyną szansą na kontakt z ludźmi, samorealizację i potwierdzenie własnych możliwości a także daje możliwość wykorzystania nabytych umiejętności. Praca w ZAZ-ie w istotny sposób wpływa na cały proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych. To właśnie dzięki zatrudnieniu człowiek wzmacnia poczucie własnej wartości, co jest bardzo ważne w przypadku osób niepełnosprawnych, które bardzo często mają zaniżoną samoocenę.

ZAZ ZUP w swoich przedsięwzięciach przygotowuje osoby niepełnosprawne do samodzielnego podejmowania decyzji i do pracy na wolnym rynku. Jest instytucją wspomagającą działania w poszukiwaniu pracy, mieszkania, a nawet rozwiązywaniu spraw osobistych. Dzięki nabytym w ZAZ-ie umiejętnościom i wiedzy pracownicy

mają możliwość sprostać stawianym im wyzwaniom. Podczas pracy osoby niepełnosprawne kształtują pewne nawyki, zwiększają w ten sposób odporność na sytuacje trudne, łagodzą lęk przed nowymi zadaniami na nowych stanowiskach, uczą się nowych reakcji i radzenia sobie ze słabościami.

VII.Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Celem rehabilitacji społecznej jest umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Cel ten jest realizowany głównie poprzez uczenie zaradności osoby niepełnosprawnej, pobudzanie jej aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych. W rehabilitacji społecznej chodzi, więc o pełne włączenie osoby niepełnosprawnej we wszystkie przejawy życia społecznego, aby była i czuła się wartościowym użytecznym człowiekiem społeczeństwa, który z jednej strony korzysta ze wszystkich dóbr osiągnięć kultury i cywilizacji, a z drugiej strony aktywnie włącza się w ich pomnażanie.

Zakład Aktywności Zawodowej czynnie prowadzi program rehabilitacji społecznej. Pracownicy Zakładu, w ramach rehabilitacji społecznej w 2023 r. aktywnie uczestniczyli w następujących wydarzeniach:

W marcu z okazji Dnia Kobiet pracownicy wybrali się na wodzisławski rynek, aby złożyć życzenia oraz wręczyć kwiaty Paniom z okazji ich święta.

Zdjęcie 7. Rozdawanie kwiatów z okazji Dnia Kobiet.

Zdjęcie 8. Rozdawanie kwiatów z okazji Dnia Kobiet.

Zdjęcie 9. Przygotowanie kwiatów z okazji Dnia Kobiet

Przed okresem Bożego Narodzenia osoby niepełnosprawne w ramach zajęć plastyczno – artystycznych stworzyły piękne dekoracje.

Zdjęcie 10. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia.

Zdjęcie 11. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia.

Zdjęcie 12. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia.

Zdjęcie 13. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia.

Środki finansowe Zakładowego Funduszu Aktywności wykorzystujemy do prowadzenia reintegracji społecznej osób z niepełnosprawnością, dlatego w sierpniu zorganizowaliśmy dla pracowników 5-cio dniową wycieczkę autokarową do Włoch. Program wycieczki przewidywał zwiedzanie Wenecji, Werony i pobyt nad jeziorem Garda.

Zdjęcie 14. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch.

Zdjęcie 15. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch.

Zdjęcie 16. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch.

Zdjęcie 17. Wycieczka do Włoch.

Zdjęcie 18. Wycieczka do Włoch.

Zdjęcie 19. Wycieczka do Włoch.

Zdjęcie 20. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch.

Zdjęcie 21. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch.

Zdjęcie 22. Wycieczka 5– dniowa do Włoch.

W 2023 roku Zakład zorganizował imprezę integracyjną - majówkę. Kolejny raz spotkaliśmy się na terenie restauracji „Rybaczówka”, gdzie przy sprzyjającej pogodzie spędziliśmy miło czas, tańcząc, śpiewając i zając się pysznym jedzeniem.

Zdjęcie 23. Spotkanie integracyjne w Zawadzie.

Zdjęcie 24. Spotkanie integracyjne w Zawadzie.

Zdjęcie 25. Spotkanie integracyjne w Zawadzie.

W listopadzie odbyła się impreza Andrzejkowa. Kolejne spotkanie integracyjne na, którym nie zabrakło dobrego humoru, muzyki i świetnej zabawy.

Zdjęcie 26. Impreza integracyjna – Andrzejki.

Zdjęcie 27. Impreza integracyjna – Andrzejki.

W grudniu nasi pracownicy zbudowali na terenie ZAZ ZUP żywą stajenkę i zaprosili mieszkańców powiatu wodzisławskiego na wspólne kolędowanie i poczęstunek wigilijny. W ten sposób, integrując się ze społecznością lokalną, obchodziliśmy jubileusz 15-lecia istnienia Zakładu.

Zdjęcie 28. Żywa stajenka.

Zdjęcie 29. Żywa stajenka.

Zdjęcie 30. Kolędowanie z okazji 15-lecia.

Zdjęcie 31. Żywa stajenka

Zdjęcie 32. Żywa stajenka

Zdjęcie 33. Ognisko przy żywej stajence.

Ponadto w grudniu zorganizowaliśmy spotkanie opłatkowe. Wszyscy pracownicy spotkali się, aby podzielić się opłatkiem, złożyć życzenia oraz wspólnie świętować. Uroczysty charakter i wspólne kolędowanie nadają temu wydarzeniu szczególną formę. Rozmowy, przyjemna atmosfera, smaczne jedzenie pozwalają pracownikom poczuć magię zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia.

Zdjęcie 34. Spotkanie opłatkowe - Wigilijka.

Zdjęcie 35. Spotkanie opłatkowe – Wigilijka.

Zdjęcie 36. Spotkanie opłatkowe – Wigilijka.

VIII. Działalność rehabilitacyjno-zdrowotna

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ZAZ spełnia warunki ustawy tj. zapewnia doraźną i specjalistyczną pomoc, opiekę medyczną, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne. W związku z powyższym w czasie pracy zakładu obecna jest pielęgniarka, zapewniająca doraźną opiekę medyczną. Ponadto Zakład zapewnia pracownikom specjalistyczną opiekę medyczną, również poprzez finansowanie wizyt u lekarzy specjalistów.

Pracownicy ZAZ biorą udział w zajęciach organizowanych na sali rehabilitacyjnej oraz w terenie, które pozwalają na rozładowanie emocji, rozluźnienie i odprężenie. Rehabilitacja na świeżym powietrzu polega głównie na spacerach i grach zespołowych. Zajęcia w sali rehabilitacyjnej opierają się przede wszystkim na ćwiczeniach z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego, w formie fizykoterapii. Podczas kinezyterapii niepełnosprawni wykonują ćwiczenia gimnastyczne na urządzeniach takich jak: atlas, bieżnia, rowerek, drabinki oraz inne sprzęty przydatne do ćwiczeń ruchowych. Osoby niepełnosprawne mogą również korzystać z zajęć z zakresu relaksacji, wizualizacji oraz ćwiczeń opracowanych indywidualnie. Ma to na celu właściwe stymulowanie rozwoju organizmu, rozwój sprawności psychofizycznej, kształtowanie korzystnych nawyków ruchowych, korekcję oraz kompensację odchyleń i braków rozwojowych. Każdy uczestnik ma indywidualny tok usprawniania, z uwzględnieniem zaleceń i orzeczeń lekarskich. Rehabilitacja obejmuje, także różnego rodzaju zajęcia z zakresu treningu umiejętności interpersonalnych, koncentracji uwagi, zajęć integracyjnych w grupie. A także zajęcia plastyczne, które poprzez różnorodność i atrakcyjność zastosowanych technik plastycznych mają wpływ na rozwój manualny osób niepełnosprawnych. Ponadto tego typu zajęcia w grupie pomagają osobom niepełnosprawnym nabyć umiejętności pójścia na kompromis, koordynacji planów i pomysłów, współpracy. Osoby bardziej zdolne manualnie pomagają mniej zdolnym, co wpływa korzystnie na wzajemne kontakty społeczne. Dla wielu zapał kolegów staje się bodźcem do własnej aktywności, zachęca ich do działania oraz dodaje odwagi.

Poniżej formy rehabilitacji zdrowotnej, w których brali udział pracownicy zakładu w 2023 r.:

Pracownicy ZAZ ZUP w ramach rehabilitacji zdrowotnej w sierpniu oraz wrześniu korzystali z wyjazdów na grzybobranie. Jego celem była integracja grupy, wyrwanie się od zabiegania codziennym życiem, kontakt z naturą ale przede wszystkim ruchu na świeżym powietrzu.

Zdjęcie 37. Wyjazd na grzyby.

Zdjęcie 38. Wyjazd na grzyby.

Zdjęcie 39. Wyjazd na grzyby.

41

Zdjęcie 41. Jazda na gokartach.

Zdjęcie 42. Jazda na gokartach.

Zdjęcie 43. Jazda na gokartach.

IX. Działalność marketingowa

Zakład Aktywności Zawodowej działa w trudnym sektorze gospodarczym. Na rynku pojawia się coraz więcej konkurencyjnych dużych firm prywatnych świadczących usługi pralnicze, a klienci są coraz bardziej wymagający.

Głównym narzędziem marketingowym, którego używa pralnia, jest tzw. marketing relacyjny. Pralnia stara się pozyskiwać nowych kontrahentów, a następnie utrzymywać z nimi relacje metodami komunikacji bezpośredniej. Osoby

odpowiedzialne w zakładzie dokonują wyboru instytucji potencjalnie interesujących z punktu widzenia znacznych potrzeb pralniczych, umawiają się na spotkanie, dokonują prezentacji oferty i proponują pranie próbne po cenach promocyjnych. Często po praniu próbnym dochodzi do zamówienia usługi i nawiązania współpracy.

Kontakt z kontrahentami jest podtrzymywany podczas odbierania i dowożenia prania. Ewentualne zmiany cennika są negocjowane na bieżąco. W początkach działalności pralnia próbowała również wykorzystywać pocztę elektroniczną do przesyłania oferty wybranym firmom.

Głównymi elementami przekazu marketingowego są wysoka jakość usług (m.in. wysoka jakość używanych proszków, dzięki którym pranie nie niszczy asortymentu), profesjonalizm (w tym terminowość) oraz relatywnie niska cena. Strona internetowa zazwodzislav.pl oraz www.facebook.com/zaz.wodzislav pozwala w prosty sposób na dotarcie z informacją o działalności naszego zakładu do praktycznie nieograniczonego kręgu odbiorców. Co więcej, ludzie coraz częściej szukają potrzebnych informacji przede wszystkim w Internecie.

Zyskaliśmy grono stałych, często wymagających klientów, ceniących sobie wysoką jakość prania. Nasza pralnia jest wyposażona w nowoczesne maszyny. Wszystko to sprawia, że nasze usługi są atrakcyjne cenowo i jakościowo. ZAZ współpracuje także z mediami (prasa, radio, tv), trafiając w ten sposób do potencjalnych odbiorców. Tym sposobem Zakład chce pokazać szerszej społeczności „życie” Zakładu Aktywności Zawodowej oraz udowodnić, że osoba niepełnosprawna jest pełnowartościowym pracownikiem. Zakład wykorzystuje wszystkie możliwe sposoby, aby dotrzeć do klienta

X. Przychody ZAZ

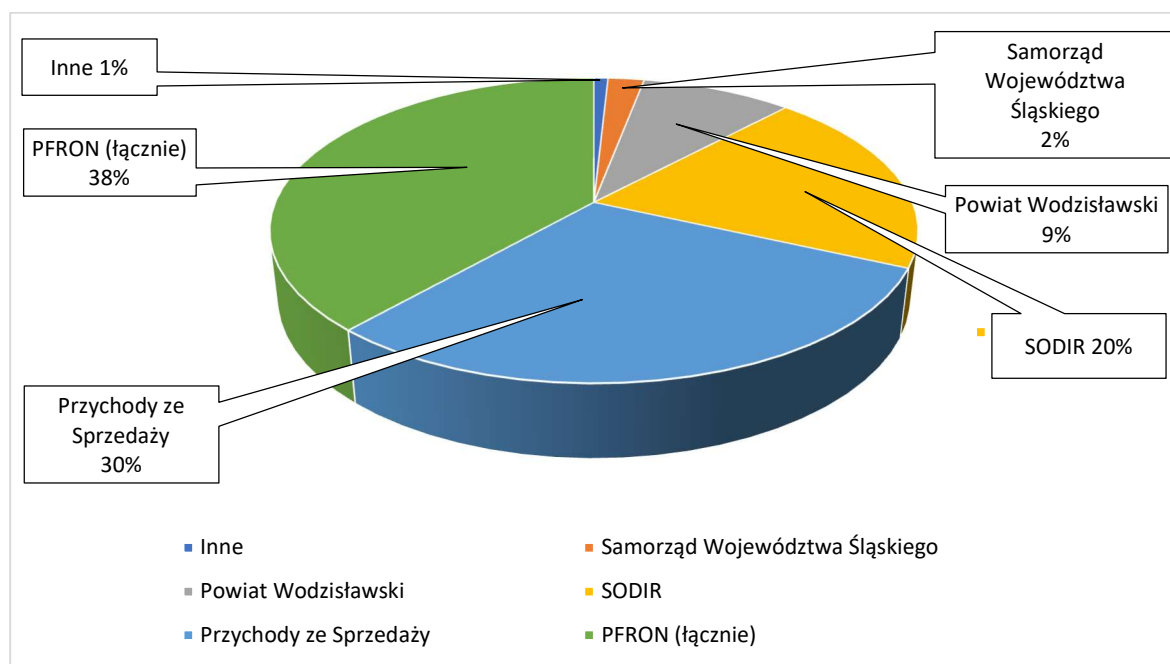
Działalność Zakładu była finansowana z osiągniętych przychodów ze sprzedaży usług w wysokości 844 170,55 zł. netto oraz z przyznanych dotacji. Zakład w 2023 r. pozyskał dotacje z następujących źródeł:

- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznawane wg algorytmu - 1 056 000,00 zł.
- dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych (system SODIR) - 561 737,30 zł.
- środki z budżetu Samorządu Województwa Śląskiego - 61 050,00 zł.
- dotacja przedmiotowa z Powiatu Wodzisławskiego - 255 000,00 zł.
- dodatkowe środki PFRON wg algorytmu otrzymane na koniec roku - 351 166,00 zł.

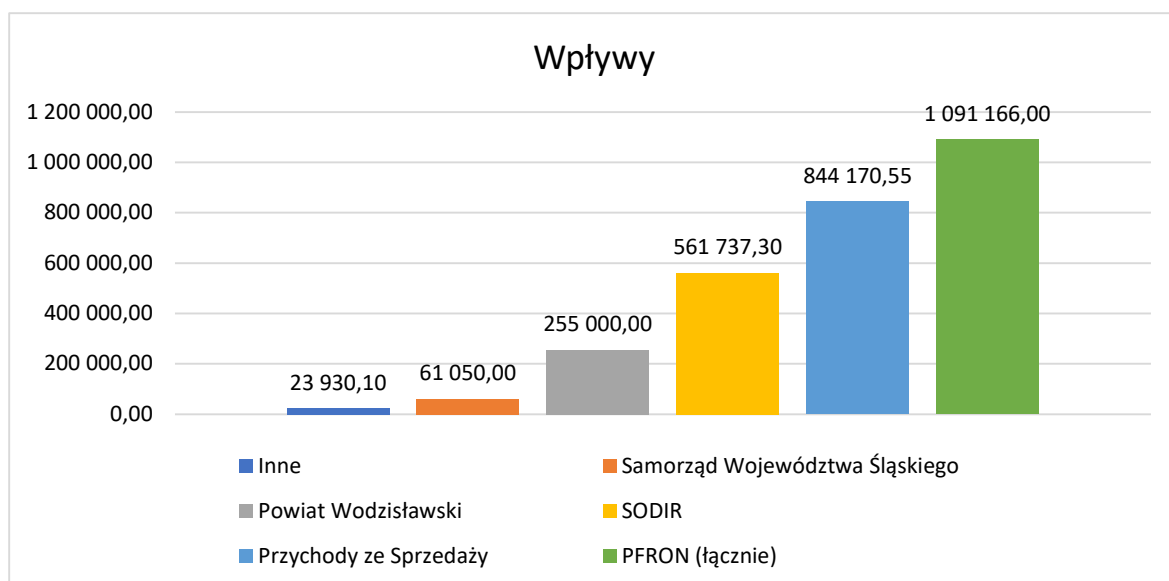
Z czego w rachunku wyników wykazano dotacje przeznaczone na działalność bieżącą w kwocie 2 091 243,23 zł., a zestawieniu zmian w funduszu jednostki wykazano 193 710,07 zł. w pozycji środki na inwestycje.

Ponadto w 2023 r. wpłynęły środki z tytułu (w wykresie wykazane w kolumnie „inne”):

- odsetki - 4 853,86 zł.
- odszkodowania z tytułu ubezpieczenia samochodu - 10 704,04 zł.
- refundacja poniesionych kosztów wynagrodzenia z PUP - 8 372,20 zł.

Wykres 1. Wpływy Zakładu w 2023 r. z podziałem na źródła finansowania.

Wykres 2. Wpływy Zakładu w 2023 z podziałem na źródła finansowania.

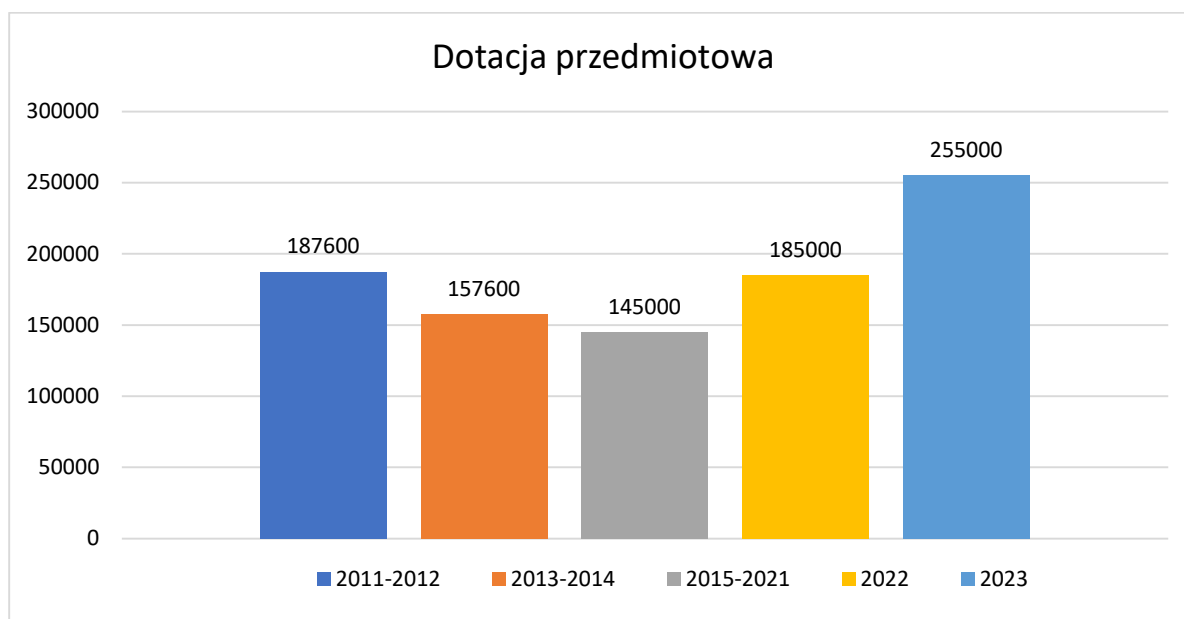
Pozostałą różnicę stanowią przychody o charakterze memoriałowym wynikające m.in. z odpisów amortyzacyjnych 66 554,74 zł. od środków trwałych, których zakup sfinansowano z dotacji oraz z odpisów o charakterze aktualizacyjnym.

Zgodnie z rachunkiem zysków i strat koszty działalności operacyjnej Zakładu w 2023 roku wynosiły 2 964 608,43. Główne pozycje kosztów to:

- wynagrodzenia osobowe 1 691 292,94 zł.
- wynagrodzenia bezosobowe 97 023,50 zł.
- ubezpieczenia społeczne 385 535,96 zł.
- zakup materiałów i energii (środki piorące, środki czystości, paliwo, materiały biurowe, opłaty za zużycie prądu, wody, gaz itp.) 383 061,01 zł.
- podatki i opłaty (podatek od nieruchomości, opłaty i składki związane z ubezpieczeniem mienia, podatek VAT) 17 802,20 zł.
- usługi obce (prawnicze, informatyczne, pielęgniarstwo, telekomunikacyjne, kadrowe, remontowe) 266 942,35 zł.
- pozostałe koszty rodzajowe (koszty delegacji służbowych, szkolenia pracowników itp.) 26 12,06 zł.
- amortyzacja 96 938,41 zł.

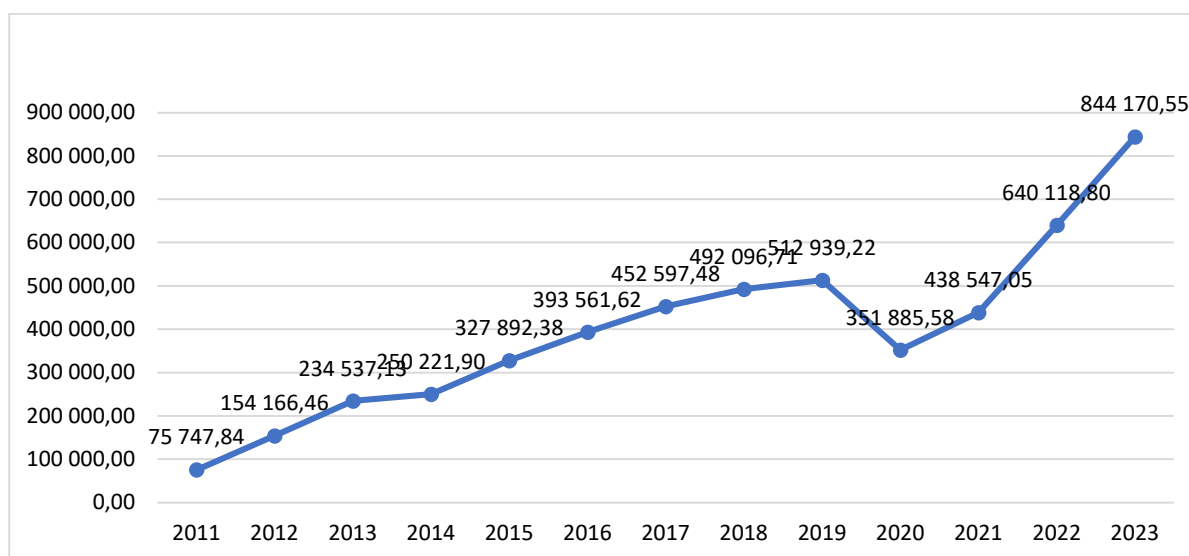
Pozostałe koszty mają charakter kosztów memoriałowych i wynikają z dokonywanych odpisów aktualizacyjnych.

Dotacja przedmiotowa w roku 2023 dla ZAZ ZUP została zwiększona w stosunku do lat 2011-2022 dzięki czemu można było sfinansować stale rosnące koszty działalności.

Wykres 3. Dotacja przedmiotowa przekazana przez Powiat Wodzisławski w latach 2011-2023.

ZAZ ZUP prowadzi działalność gospodarczą, z której wpływy pokrywają w blisko 1/3 koszty funkcjonowania Zakładu. W latach 2011-2019 sprzedaż usług systematycznie rosła. W 2020 w wyniku pandemii sprzedaż załamała a po jej ustaniu część klientów instytucjonalnych przestała zlecać usługi prania firmą zewnętrzną. W 2022 i 2023 wartość kwotowa sprzedaży wzrosła co w pewnej mierze wynika ze wzrostu cen usług pralniczych.

Wykres 4. Przychody netto ze sprzedaży usług w latach 2011 – 2023.

XI.Zakładowy Fundusz Aktywności

Na początku 2023 roku wykazany w pasywach bilansu, w pozycji Inne Fundusze, Zakładowy Funduszu Aktywności wynosił 5 366,66 zł. a na koniec roku 4,39 zł. W trakcie roku odnotowano następujące wpływy:

• z podatku dochodowego od osób fizycznych	95 929,00 zł.
• z podatku od nieruchomości	14 028,00 zł.
• wpływy z odsetek bankowych	180,19 zł.
RAZEM WPŁYWY	110 137,19 zł.

Środki ZFA wydatkowano na:

• imprezy kulturalne i integrację oraz rekreację	. 88 344,10 zł.
• dofinansowanie do leków i usług medycznych	3 593,73 zł.
• wynagrodzenie dla członków zespołu programowego	21 347,53 zł.
• pozostałe wydatki	2 214,10 zł.
RAZEM WYDATKI	115 499,46 zł.

Środki finansowe Zakładowego Funduszu Aktywności wykorzystywane są do prowadzenia reintegracji społecznej osób z niepełnosprawnością. Pracownicy z niepełnosprawnością mogą korzystać z konsultacji z psychologiem i prawnikiem. W rehabilitacji społecznej szczególny nacisk położyliśmy na rozwój umiejętności społecznych m.in. przez wspólne wyjazdy na grzyby, tor gokartowy, imprezy integracyjne. W sierpniu 2023 zorganizowaliśmy dla grupy pracowników z niepełnosprawnością 5-cio dniową wycieczkę autokarową do Włoch. Program wycieczki przewidywał zwiedzanie Wenecji, Wrony i pobyt nad jeziorem Garda. W grudniu nasi pracownicy zbudowali na terenie ZAZ ZUP żywą stajenkę i zaprosili mieszkańców Wodzisławia Śląskiego na wspólne kolędowanie i poczęstunek wigilijny. W ten sposób, integrując się ze społecznością lokalną, obchodziliśmy jubileusz 15-lecia istnienia Zakładu. Pracownicy mają dostęp do lekarzy licznych specjalizacji dzięki podpisanej w tym zakresie umowie o współpracy. Ponadto pracownicy mają możliwość korzystania z szerokiej oferty sportowej zawartej w pakiecie Multisport.

Podsumowanie

ZAZ jest instytucją zatrudniającą osoby z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym, przygotowującą do życia w otwartym środowisku oraz pomagającą w realizacji pełnego, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę możliwości jednostki.

Osoby niepełnosprawne każdego dnia pokazują swoją zawodową wartość. ZAZ stwarza im możliwość pracy na stanowiskach, które nie ograniczają ich aktywności, daje szansę na poszerzanie własnych kompetencji, nabywanie umiejętności, zdobywanie doświadczeń zawodowych i budowanie relacji społecznych.

Praca stanowi bardzo istotny element życia człowieka. Zapewnia źródło dochodów, ustala rytm dnia, stanowi płaszczyznę kontaktów społecznych, daje poczucie zadowolenia oraz samorealizacji. Zawód pozwala na poczucie tożsamości oraz identyfikację z rolą społeczną. Włączanie osób niepełnosprawnych w życie zawodowe stanowi bardzo ważny element rehabilitacji. W przypadku osób niepełnosprawnych praca pełni trzy funkcje: dochodową, rehabilitacyjną i socjalizującą. Zalicza się do czynników, które stwarzają możliwość do powrotu do pełnej lub częściowej sprawności. Stwarza warunki do poprawy ogólnej sprawności ruchowej, wzmacnia obraz swojej osoby. Rehabilitacja może być bardziej efektywna, gdy osoba jest czynna zawodowo. Praca przeciwdziała izolacji społecznej i wykluczeniu społecznemu. Podczas pracy osoba z niepełnosprawnością uruchamia swoje umiejętności, sprawności i kształtuje pewne nawyki, zwiększając w ten sposób odporność na sytuacje trudne, wynikłe z procesu pracy, oraz łagodzi lęk przed nowymi zadaniami, na nowych stanowiskach. Uczy się własnych reakcji i radzenia sobie ze słabościami. Mówi się coraz częściej o tym, iż aktywność zawodowa może w pewnym zakresie kompensować osobie niepełnosprawnej ograniczenia wynikające z niepełnosprawności, a tym samym poprawić jakość jej życia. Dla osób niepełnosprawnych praca to szansa na walkę ze stereotypami, szansa na życie pełnowartościowe, poza wszelkimi podziałami i stworzenie nowego, lepszego wizerunku własnej osoby oraz szansa na budowanie wiary we własne możliwości.

Aktywność osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest z jednej strony utrudniona z powodu ograniczeń somatycznych i dyskomfortu spowodowanego gorszym samopoczuciem, a z drugiej strony z powodu niskich kwalifikacji osób niepełnosprawnych oraz o wiele niższego poziomu wykształcenia, niż pozostałych

osób czynnych zawodowo. Stąd osoby zatrudnione w Zakładzie wykazują zwiększone potrzeby w zakresie rehabilitacji zawodowej. ZAZ umożliwia osobom niepełnosprawnym przekwalifikowanie, nabycie nowych umiejętności oraz doświadczenia zawodowego. Wspiera przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych. Istotną kwestią jest zachęcanie osób niepełnosprawnych do podejmowania różnych form aktywności pozazawodowej, które mają na celu kształtowanie u nich świadomości i postaw prospołecznych oraz przyczynianie się do zaspokajania potrzeby sukcesu i samorealizacji.

Usługi pralnicze proponowane przez Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych nadają im społecznego charakteru, dzięki temu instytucje publiczne mogą połączyć strategie wsparcia zatrudniania osób niepełnosprawnych z realizacją zadań pożytku publicznego. Dodatkowo tak wydatkowane przez powiat środki publiczne generują lepszą stopę zwrotu tzn. dają wsparcie dla zatrudnienia, a nie dla bezrobocia. Zakład Aktywności Zawodowej Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim jest podmiotem często wykazującym większy wysiłek i zaangażowanie w jakość wykonywanej usługi i satysfakcję klienta w porównaniu do przedsiębiorstwa niezatrudniającego osób niepełnosprawnych. Dobre praktyki w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych mogą skutecznie zachęcać firmy do rozwijania społecznie odpowiedzialnych zachowań, przyczyniać się do promowania możliwości zatrudnienia osób wykluczonych społecznie, integracji społecznej.

Pomimo nasilającej się konkurencji oraz rosnących wymagań konsumenckich co do jakości wykonanej usługi, przy jednoczesnym oczekiwaniu utrzymania niskiej ceny, a także trudnej sytuacji na rynku lokalnym staramy się sprostać oczekiwaniom zarówno klientów indywidualnych jak i instytucjonalnych.

Spis zdjęć:

Zdjęcie 1. Praca w pralni (prasowanie)	10
Zdjęcie 2. Praca w pralni (maglowanie)	11
Zdjęcie 3. Praca w pralni (składanie czystego prania)	12
Zdjęcie 4. Praca w pralni (odzież jest starannie zawieszana na wieszakach, aby nie uległa zagnieceniu)	13
Zdjęcie 5. Praca w pralni (składanie prania)	14
Zdjęcie 6. Praca w pralni (pakowanie czystego prania w folię ochronną)	15
Zdjęcie 7. Rozdawanie kwiatów z okazji Dnia Kobiet.	21
Zdjęcie 8. Rozdawanie kwiatów z okazji Dnia Kobiet	22
Zdjęcie 9. Przygotowanie kwiatów z okazji Dnia Kobiet.	22
Zdjęcie 10. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia	23
Zdjęcie 11. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia	23
Zdjęcie 12. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia	24
Zdjęcie 13. Dekoracje na Święta Bożego Narodzenia	24
Zdjęcie 14. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch	25
Zdjęcie 15. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch	26
Zdjęcie 16. Wycieczka 5 - dniowa do Włoch	26
Zdjęcie 17. Wycieczka do Włoch	27
Zdjęcie 18. Wycieczka do Włoch	27
Zdjęcie 19. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch	27
Zdjęcie 20. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch	28
Zdjęcie 21. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch	28
Zdjęcie 22. Wycieczka 5 – dniowa do Włoch	29
Zdjęcie 23. Spotkanie integracyjne w Zawadzie	30
Zdjęcie 24. Spotkanie integracyjne w Zawadzie	30
Zdjęcie 25. Spotkanie integracyjne w Zawadzie	31
Zdjęcie 26. Impreza integracyjna – Andrzejki	31
Zdjęcie 27. Impreza integracyjna – Andrzejki	32
Zdjęcie 28. Żywa stajenka	32

Zdjęcie 29. Żywa stajenka	33
Zdjęcie 30. Kolędowanie z okazji 15-lecia	33
Zdjęcie 31. Żywa stajenka	34
Zdjęcie 32. Żywa stajenka	34
Zdjęcie 33. Ognisko przy stajence	35
Zdjęcie 34. Spotkanie opłatkowe – Wigilijka	35
Zdjęcie 35. Spotkanie opłatkowe – Wigilijka	36
Zdjęcie 36. Spotkanie opłatkowe – Wigilijka	36
Zdjęcie 37. Wyjazd na grzyby	38
Zdjęcie 38. Wyjazd na grzyby	39
Zdjęcie 39. Wyjazd na grzyby	40
Zdjęcie 40. Jazda na gokartach	41
Zdjęcie 41. Jazda na gokartach	42
Zdjęcie 42. Jazda na gokartach	42
Zdjęcie 43. Jazda na gokartach	43

Spis tabel

Tabela 1. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych według rodzaju niepełnosprawności.	16
--	----

Spis wykresów

Wykres 1. Wpływy Zakładu w 2023 r. z podziałem na źródła finansowania.	45
Wykres 2 Wpływy Zakładu 2023 r. z podziałem na źródła finansowania.	46
Wykres 3. Dotacja przedmiotowa przekazana przez Powiat Wodzisławski w latach 2011 – 2023	47
Wykres 4. Przychody netto ze sprzedaży usług w latach 2011 – 2023.	47